

Gezond als kalf, top prestaties als koe

Kalveren die gezond zijn in de opfokperiode, doen het later beter als melkkoe. De jongvee-opfok krijgt daarom veel aandacht op het bedrijf van maatschap Nooren in het Zeeuwse Zuidzande.

GEESJE ROTGERS

In Zuidzande, een dorpje vlakbij de Noordzeekust in Zeeuws-Vlaanderen, ligt het melkveebedrijf van de familie Nooren. Het bedrijf is grondgebonden en heeft fosfaatrechten voor 120 koeien. Door een tegenvaller bij de vaarzen enige tijd geleden, worden momenteel zo'n 100 koeien gemolken. Vader Renier en zijn zoon Arnoud besteden veel aandacht aan de jongvee-opfok, daarin worden zij geadviseerd door Johan Verdaasdonk, jongveespecialist bij Nutrifeed (Friesland-Campina) en rundveedierenarts Frank van de Vijver van Dierenkliniek IJzendijke. Aanvankelijk waren er geregeld longproblemen bij het jongvee. Dierenarts Van de Vijver toonde middels longspoeling diverse kiemen aan: pasteurella, mannheimia, mycoplasma. Mycoplasma was de grootste boosdoener, vermoedt Renier Nooren. De longproblemen kwamen steeds weer terug en begonnen op een leeftijd van zo'n twee weken, soms al eerder. De klachten zijn nu voorbij, dat is te zien aan het jongvee: dat groeit tegenwoordig als kool. Hoe zijn op dit bedrijf de punten op de i gezet?

Controle op de biest

De maatschap beschikt tegenwoordig over een refractometer om de kwaliteit van de biest te controleren. Met een refractometer worden de hoeveelheid antistoffen in de biest gemeten. "Op het oog lijkt de biest soms van goede kwaliteit, maar de waarden kunnen tegenvallen. Meten is weten", aldus dierenarts Van de Vijver. De biestkwaliteit van de laatste tien kalfkoeien is gemeten, de hoeveelheid antistoffen ligt tussen de 15 en 27 IgG. De dierenarts ziet het liefst waarden van 23 en hoger. Mocht de biest van de eigen moeder te weinig antistoffen bevatten, dan kan die worden aangevuld met diepvriesbiest met hoge waarden. "Meet

dus altijd eerst de gehalten voordat je de biest invriest", adviseert Van de Vijver. De hoeveelheid antistoffen die een kalf binnenkrijgt is afhankelijk van de hoeveelheid antistoffen in de biest, maar ook van het aantal liters biest dat het kalf drinkt. En bij gebruik van diepvriesbiest speelt ook mee hoe de biest wordt opgewarmd. Als biest te heet wordt, loopt het aantal antistoffen snel terug, die kunnen slecht

tegen verhitting. Met bloedonderzoek bij een steekproef van vijf kalveren in de leeftijd van 2 tot 5 dagen, kan gecontroleerd worden of de kalveren op een bedrijf voldoende antistoffen binnenkrijgen met de biest. De bloedwaarden op het bedrijf van maatschap Nooren waren goed, bevestigt de dierenarts.

Kalveren scheiden

Aanvankelijk werden de kalveren tot een leeftijd van 8 tot 9 weken gezamenlijk gehuisvest in een groot strohok met één drinkautomaat. Afgelopen winter is een tussenschot in het grote strohok geplaatst en worden de kalveren gescheiden in twee leeftijdsgroepen. Door deze dichte hokafscheiding, kunnen de twee groepen geen

rechtstreeks contact met elkaar maken. Van de Vijver: "De oudere kalveren gaven de kiemen door aan de jongere dieren. Dat wordt nu doorbroken. Zes weken leeftijdsverschil tussen de oudste en jongste kalveren kan teveel zijn, al is dit sterk bedrijfsafhankelijk." Van de Vijver wijst ook op de hygiëne van de drinkautomaat. Dat is een groot punt van aandacht op veel bedrijven. Via de automaat kunnen gemakkelijk kiemen worden overgebracht van het ene op het andere dier.

In de drinkautomaat zit luxe melkpoeder. "De drinkautomaat bouwt de hoeveelheid melk heel langzaam af, zodat geen te snelle voerovergangen plaatsvinden. De melk voeren we op dag 7 op naar 8 liter en vanaf dag 42 bouwen we de hoeveelheid met

stapjes van 0,2 tot 0,3 liter per dag af naar nul op dag 65. Jongveespecialist Verdaasdonk ziet het hier op sommige bedrijven wel eens mis gaan: "Er wordt nog wel eens te snel afgebouwd, in te grote stappen." Verder werd de ventilatie aangepast en doorgemeten, wat het stalklimaat heeft verbeterd.

Verdaasdonk ziet het liefste dat kalveren minimaal drie keer per dag melk krijgen verstrekt. Onder natuurlijke omstandigheden drinken kalveren de hele dag door bij hun moeder. Echter, op veel bedrijven is zo iets moeilijk inpasbaar. Op het bedrijf

V.l.n.r. Johan Verdaasdonk, Arnoud Nooren, Renier Nooren en Frank van de Vijver.

Over het bedrijf

FOTO: GEESJE ROTGERS

Op het melkveebedrijf van de maatschap Nooren in Zuidzande worden zo'n 100 koeien gemolken. Het bedrijf is grondgebonden en heeft fosfaatrechten voor 120 koeien.

FOTO: GEESJE ROTGERS

van de maatschap Nooren wordt de eerste 7 tot 14 dagen permanent aangezuurde melk verstrekt. Daarna op de drinkautomaat. Deze melk is koud te drinken en blijft door het aanzuren stabiel (zakt niet uit). Bovendien zorgt het aanzuren ervoor dat schadelijke kiemen als E. coli minder kans krijgen. Doordat kalveren onbeperkt kunnen drinken, krijgen de dieren meer

gekend, doet het minder goed als vaars. Je moet je afvragen of je verder wilt met kalveren die twee keer of vaker zijn behandeld tegen longontsteking. Je ziet dat deze dieren meer problemen hebben in de melkperiode door een minder goed ontwikkelde weerstand. Zij groeien minder en hun longcapaciteit is minder. Dat scheelt zomaar 30 procent productie, met alle bijkomende ellende

optimaal zijn, alleen dan haal je eruit wat erin zit.”

Jongvee meten

Iedere negen maanden wordt de kruishoogte gemeten bij al het jongvee. Zo wordt bepaald of het jongvee optimaal groeit. De oudere dieren op het bedrijf bepalen de hoogtelijn, die ligt rond de 146 cm. Bijna al het jongvee zit tegenwoordig boven de bedrijfs-groei-curve, wat betekent dat de groei goed is (zie figuur). Onlangs werd een relatief klein kalf (25 kilo) geboren op het bedrijf. Het kalf was wat te vroeg en van een stier die kleine kalveren vererft. “Maar ook dit dier is van meet af aan, aan het groeien”, aldus Renier Nooren.

Kalf met problemen in opfok, presteert hele leven minder

voedingsstoffen binnen. Dierenarts Van de Vijver is voorstander van het permanent voeren van kalveren: “Uit Duits onderzoek blijkt dat kalveren eigenlijk altijd honger hadden bij de gebruikelijke hoeveelheden.”

Uitval kost te veel

In het verleden vielen er nog wel eens kalveren uit. “Voor de kalveren gebruikten wij luxere, duurere voeders en meer antibiotica. Als zo'n dier dan ook nog wegvalt, betekent dit een hoge kostenpost”, aldus Renier Nooren. “Doordat wij nu bijna geen uitval meer hebben, besparen wij op de voerkosten”, voegt zoon Arnoud toe. “Vergeet daarbij het melkgeld niet. Een dier dat als kalf gezondheidsproblemen heeft

die je ervan hebt. Deze groep blijft namelijk gevoeliger voor infecties. Ook halen ze vaak geen hoge leeftijden. Vaarzen die een gezonde opfokperiode kennen, geven meer melk in de eerste lactatie, zo blijkt uit onderzoek.”

Vader Nooren geeft aan dat de topvaarzen op het bedrijf 11.000 – 12.000 kg melk per jaar realiseren. Het gaat hier om dieren die als kalf nooit wat mankeerden en het optimaal deden. Volgens Van de Vijver zijn de eerste acht levensweken bepalend voor de latere prestaties als melkkoe. “De aanleg van de uier vindt in deze periode plaats.” Zoon Arnoud kijkt graag naar de genetica van de dieren. “Genetisch goede dieren hebben meer potentie. Behalve als zij ‘een deuk’ oplopen in de opfok. De opfok moet

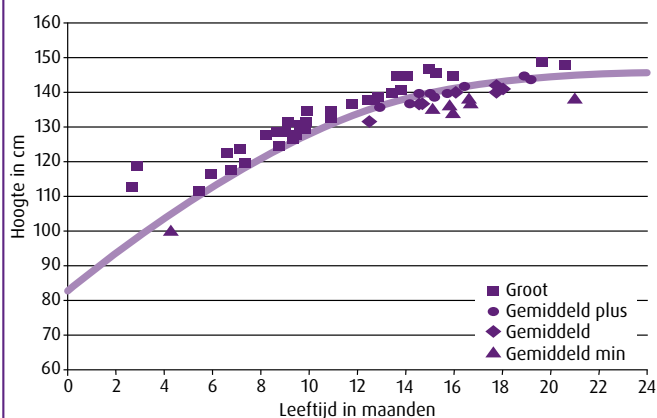
Opbrengsten goede opfok

Volgens Verdaasdonk wordt het vanwege de strenger wordende milieuwetgeving steeds belangrijker om minder dieren op te fokken. “Wat je opfokt, moet dus goed zijn.” Een gezonde opfok scheelt niet alleen in de kosten, maar levert ook meer op (zie kader). Arnoud Nooren: “Het jongvee is zo'n vier weken eerder groot en zwaar genoeg om geïnsemineerd te worden. Zij kalven daardoor eerder af en leveren eerder melkgeld op. Op ons bedrijf kalven de eerste vaarzen af op een leeftijd van 21 maanden. Sommige dieren zitten op een leeftijd van 11 tot 12 maanden al op de norm om geïnsemineerd te worden.” Maar dat vinden vader en zoon Nooren nog wat te jong. §

Figuur 1. Hoogtegrafiek

Bij afkalven is de voorspelde hoogte van de vaarzen 146 cm. De hoogte (groei) van het jongvee ligt tegenwoordig boven de groei-curve van het bedrijf.

BRON: AGRIFIRM FOCUS JONGVEE

Wat levert een optimale opfok op?

Uitgangspunt: bedrijf met 100 melkkoeien en een vervangingspercentage van 35 procent. Wat levert het financieel op als dieren twee maanden eerder kunnen afkalven?

BRON: NUTRIFEED

Kosten/opbrengstenpost	Bij afkalven op 24 maanden	Bij afkalven op 26 maanden
Fosfaatwetgeving jongvee tot 1 jaar jongvee vanaf 1 jaar	70 dieren 35 dieren 35 dieren	76 dieren 35 dieren 41 dieren
Fosfaatvoordeel bedrijf	131 = 3 koeien	0
Voerkosten per dier	€ 805	€ 870
Voordeel bedrijf	€ 4.885	
Melk (gemiddeld liter/dag)	26	26
Extra dagen	60	0
Extra productie bedrijf	54.600 liter	